

**XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNI MOLIYAVIY
HISOBOTLARINING XALQARO STANDARTLARIGA O'TISH
BOSQICHLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

Daminova Madina Ilxomovna

"STARS International University" HR departamenti boshlig'i

Zayniyeva Iroda Nuraliyevna

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi,

magistratura tinglovchisi

O'zbekiston respublikasida bugungi kunda iqtisodiy faoliyatning globalizatsiyalashuvi va xalqaro savdoning kengayishi, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarga muvofiq bo'lishini taqozo etadi. Moliya hisobotning xalqaro standartlari bu jarayonni soddalashtirish va moliyaviy ma'lumotlarni taqdim etishda global darajada bir xillikni ta'minlash maqsadida yaratilgan. Shu bois, Respublikamizda Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga o'tish jarayoni dolzarb masalalardan biridir. Respublikamizda 2018 yildan boshlab moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari joriy etish bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Bu jarayon nafaqat moliyaviy hisobotlarning sifatini oshirish, balki iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, investorlar ishonchini oshirish va xalqaro bozorlarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish uchun ham muhimdir.

Mamlakatimiz iqtisodiyoti bozor tamoyillari asosida rivojlanayotgan bir davrda, global iqtisodiy o'zgarishlarga moslashish va raqobatbardoshligini oshirish zarurati ortib bormoqda. Bu jarayonda moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarga muvofiq bo'lishi, nafaqat ichki iqtisodiy faoliyatni yaxshilash, balki xalqaro investitsiyalarni jalb qilish uchun ham muhimdir.

Moliya hisobotning xalqaro standartlari (IFRS) butun dunyo bo'ylab iqtisodiy faoliyatni bir xil asosda baholash imkoniyatini yaratadi, bu esa investorlar uchun xavflarni baholashda, moliyaviy ko'rsatkichlarni taqqoslashda va qarorlar

qabul qilishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning moliyaviy hisobotlari xalqaro standartlarga muvofiq bo'lishi, nafaqat davlat, balki xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun ham muvaffaqiyat kalitidir.

Shu sababli, mamlakatimizda moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga o'tish jarayonining samaradorligini oshirish maqsadida, ta'lim, metodologiya, innovatsiyalar va texnologiyalarni joriy etish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Bularning barchasi, moliyaviy hisobotlar sifatini oshirish, korxonalar va investorlar o'rtasida ishonchni mustahkamlash hamda mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy hisobotlarining xalqaro standartlarga o'tish bosqichlari

1-bosqich. O'zbekistonda xalqaro standartlarga o'tish jarayonida birinchi bosqich sifatida, xo'jalik yurituvchi subyektlarning mutaxassislari uchun o'qitish va tayyorgarlik dasturlari tashkil etiladi. Bu dasturlar, moliya va hisobot sohasida xalqaro standartlarning mohiyati, afzalliklari va qo'llanilishi to'g'risida ma'lumot berish uchun muhimdir. Mutaxassislar xalqaro standartlarga mos keladigan moliyaviy hisobotlar tayyorlash uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak.

2-bosqich. Ikkinchi bosqichda, mavjud moliyaviy hisobotlar xalqaro standartlar bilan solishtiriladi. Bu jarayonda hisobotlar tarkibi, asosiy ko'rsatkichlar va moliyaviy holat baholanadi. Mavjud moliyaviy hisobotlar va xalqaro standartlar o'rtasidagi farqlar aniqlanadi va bu farqlarni bartaraf etish uchun chora-tadbirlar ishlab chiqiladi.

3-bosqich. Moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda foydalaniladigan IT infratuzilmasi xalqaro standartlarga mos ravishda yangilanadi. Bu bosqichda moliyaviy ma'lumotlarni to'plash, saqlash va tahlil qilish uchun zamonaviy dasturiy ta'minotlar va texnologiyalar joriy etiladi. Zamonaviy dasturlar moliyaviy hisobotlarni tayyorlash jarayonini tezlashtiradi va sifatini oshiradi.

4-bosqich. O'qitish, baholash va IT infratuzilmasini yangilashdan so'ng, moliyaviy hisobotlar xalqaro standartlarga muvofiq ishlab chiqiladi va joriy etiladi.

Ushbu bosqichda hisobotlarni tayyorlash, tasdiqlash va tarqatish jarayonlari amalga oshiriladi. Hisobotlar, xalqaro standartlarga muvofiq tayyorlangan bo'lsa, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun yanada ishonchli bo'ladi.

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga o'tish jarayonini takomillashtirish uchun bir qancha yo'llar mavjud:

✓ Mutaxassislariga xalqaro standartlar bo'yicha muntazam o'qitish va malaka oshirish kurslarini taklif qilish zarur. Bu nafaqat bilim darajasini oshiradi, balki moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda ishtirok etayotgan xodimlarning ishonchini ham oshiradi.

✓ Moliyaviy hisobotlarni tayyorlash jarayonida amaliy ko'rsatmalar va qo'llanmalarni ishlab chiqish muhimdir. Bu, xodimlarga xalqaro standartlarga mos ravishda hisobotlarni qanday tayyorlashni ko'rsatadi.

✓ Jarayonni monitoring qilish va nazorat qilish tizimini joriy etish, xalqaro standartlarga o'tish jarayonini yaxshilash uchun zarur. Bu orqali har bir bosqichda qaysi muammolar yuzaga kelayotganini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun chora-tadbirlar ko'rish mumkin.

✓ Yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni qabul qilish, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash jarayonini soddalashtiradi va tezlashtiradi. Hisob-kitoblarni avtomatlashtirish va sun'iy intellektdan foydalanish bu jarayonda muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

O'zbekistonda Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga o'tish jarayoni, mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon, iqtisodiy faoliyatni yaxshilash, xalqaro savdo va investitsiyalarni kengaytirish, shuningdek, moliyaviy ma'lumotlarning sifatini oshirish uchun zarurdir.

Moliya hisobot xalqaro standartlarining joriy etilishi, nafaqat moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini va taqqoslanishini ta'minlaydi, balki mamlakatimizning xalqaro iqtisodiy muhitda raqobatbardoshligini ham oshiradi. O'zaro ishonch va shaffoflikni kuchaytirish orqali investorlar va biznes subyektlari

o'rtasidagi munosabatlar mustahkamlanadi, bu esa iqtisodiy o'sishga olib keladi.

Biroq, bu jarayonning muvaffaqiyati mutaxassislar tayyorgarligiga, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash jarayonini zamonaviylashtirishga, monitoring va nazorat tizimini kuchaytirishga bog'liq. Respublikamizda xalqaro standartlarga o'tish jarayonini yanada takomillashtirish uchun malaka oshirish, amaliy ko'rsatmalar ishlab chiqish va innovatsion texnologiyalarni qabul qilish muhimdir.

Umuman olganda, O'zbekistonda Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga o'tish jarayoni, mamlakatning iqtisodiy barqarorligini, raqobatbardoshligini va investitsiya jalb qilish qobiliyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish, O'zbekistonning global iqtisodiyotdagi o'rnini mustahkamlashga va rivojlanishiga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-fevralda PQ-4611 "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha choratadbirlar to'g'risida" Qarori.
2. A. Karimov, I. Qo'ziyev, M. Rahimov. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish: muammo va istiqbol "Xalqaro ilmiy moliya va hisob" jurnali. № 4, avgust, 2020 yil 3-bet.
3. Sh.T. Ergasheva, A.K.Ibragimov, N.K.Rizayev, I.R.Ibragimova. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanma. T.:2019. 12-bet.
4. https://www.norma.uz/oz/bizning_sharhlar/2024_yilga_qadar_buhgalteriya_hisobida_nimal_ar_uzgaradi.
5. <https://m.kun.uz/uz/news/2020/03/09/moliyaviy-hisobotning-xalqaro-standardlariga-qandayotiladi>